

južnoslovansko vprašanje, ali vsaj zjedinjenje vseh slovenskih pokrajin v jeden upraven okoliš. To bi bila velika politična vprašanja, katerih se koalicija ne sme dotikati.

Samo zaradi teh borih dvojezičnih paralel na nižji gimnaziji v Celju se napravlja toliko krika. Seveda je list g. dr. Foreggerja, »Deutsche Wacht«, v Celju — mimogredé bodi omenjeno, da se govori, da je list lastnina dr. Foreggerja — že pred leti imenoval mesto Celje »goreč grm«, v katerega jedru je skrito nemštvo, kateremu gorečemu grmu se ne sme od nobene strani preveč približati! Če se, gospôda moja, iz Gradca peljete v Ljubljano, vidite včeraj in danes tolikrat imenovano mesto Celje, katerega prebivalstvo se je zadnjih deset let pomnožilo za 600 do 700 duš, kakor je sam včeraj povedal g. Foregger. Pa če tudi je res, da se je število prebivalstva pomnožilo s kakih 5400 na 6200, imamo vendar le še mestece kakimi 6000 prebivalci in mari naj to mestece vlada vso notranjo politiko avstrijsko? Kaka predrznost!

Mestece Celje, katerega zastopnik je dr. Foregger — jaz ga izrečno označujem za zastopnika celjskega mesta, ker to odločuje v okraju, v katerem je voljen — pri volitvah ovladujejo uradniki. Torej s pomočjo uradnikov je on tudi pri poslednjih volitvah prišel v to visoko zbornico. Zato mi je nerazumljivo, kako je on mogel navajati, ko je govoril o zatiranju nemštva na Spodnjem Štajarskem, zlasti v Celju, da so se pod prejšnjo vlado poslovenili uradi. Jaz bi s svoje strani izrekel prepričanje, da niti sedanja vlada prav ne izbira pri nameščanju uradnikov. Tu so ravno posebne razmere, o katerih se je večkrat tukaj govorilo in o katerih danes nečem dalje govoriti. Ostanimo pri gimnaziji v Celju. Jas sem tamošnje razmeré že nekoliko naslikal. Dovolite mi, da še pristavim nekaj statističnega gradiva, da bode videli, koliko je opravičena nemška gimnazija v Celju in če je naša zahteva opravičena. Jaz sem pobral podatke o številu učencev iz letnih poročil od leta 1890 do sedaj. Omenil sem že, da so v Celju že v resnici paralelke. Prvi in drugi razred sta tako prenapolnjena, da se vselej morata razdeliti v dva oddelka. Samo da se v Celju ne ozirajo na načelo, da bi se pri razdeljevanju učencev ozirali na narodnost, temveč učence razdelé kar po abecedi. Leta 1890/91 je na spodnji gimnaziji v Celju bilo 81 nemških in 108 slovenskih učencev. Leta 1891/92 je bilo 81 nemških in 110 slovenskih, in letos je pa 74 nemških in 131 slovenskih učencev.

Taki so učenci v Celju po uradnih izkazih, oziroma letnih poročilih. In kakšen je tako imenovani pripravljalni razred? To je naprava, ki nas vedno sili, da zahtevamo, da se preosnuje gimnazija v Celju. Omenil sem že, da je preosnova gimnazije v Celju že od leta 1880 na dnevnem redu vis. zbornice. S tem letom se je začelo neko gibanje v kmetskih občinah na Spodnjem Štajarskem, da se namreč mora poduk v ljudskih šolah vravnati po pedagogičnih načelih. Slovensko prebivalstvo se je poprijelo načela, katero so nemški pedagogi postavili in se ga tudi držé, da mora biti materni jezik podučni jezik na ljudskih šolah. Slovenci zahtevajo, da se to načelo porablja tudi v slovenskih ljudskih šolah. Za to opravičeno zahtevanje se s prva učna uprava ni brigala. Hvala Bogu imamo za take stvari višja sodišča na Dunaju in upravno sodišče je odločilo v korist pritožujočih se občin, da mora biti v teh slovensčina učni jezik. Učni vspehi bili so čudovito boljši, ko se je vpeljal tak poduk. Posledica temu je bila, da nemški šolski poduk v ljudskih šolah mimo poprej ni trpel, da je pa ljudstvo naučilo se, se bolj ceniti materinščino, kakor jo je cenilo poprej. (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Kapela sv. družine v Majšperski fari.

Kakor druga leta na god sv. Marka, bila je tudi letos procesija Majšperska k podružnici sv. Bolfanka. Tokrat je bilo nenavadno veliko ljudij, ker je že bilo v nedeljo oznanjeno, da se boe po sv. opravilu blagoslovila novo postavljena kapela na čast sveti družini. Kapelo je dal pobožni posestnik Miha Mesarič iz svojega žepa iz samega sekanega kamenâ na svojem posestvu postaviti.

Po sv. maši in pridigi so neutrudljivi č. g. provizor v cerkvi blagoslovili res prav okusno izdelane podobe, in potem se je dolga procesija začela pomikati proti blizu pol ure oddaljenemu posestniku kapele. Podobe Jezusa in sv. Jožefa nesli so šolarski fantje, Marijino pa deklica z večjim številom belo oblečenih in venčanih tovaršic. Lepo je bilo procesijo gledati, ki se je pomikala med goricami, kjer vinska trta zeleni, zraven pa sadno drevje polno cvetja kraj lepo kinča. Z visokega hriba nad kapelico je pa mogočni grom topičev slovesnost na daleč okoli naznanjal, od procesije se je pa čez hrib in plan razlegal glas pobožne molitve in milega petja.

Ko tako do kapelice dospemo, postavile so se podobe na njih mesto in se je kapelica blagoslovila. Nato so č. g. provizor nekaj besed spregovorili, katere so nam globoko v srce segale, da skoraj ni bilo suhega očesa videti. Naj bode vse to v čast presvete družine in v zveličanje naših duš, pridnemu posestniku pa njegov trud obilno poplačaj ljubi Bog!

Nove orglje v Središču.

Na belo nedeljo je bila v tukajšnji podružnici lepa svečanost; blagoslovile so se namreč nove orglje, ki sta jih izgotovila gg. Korošak in Brandl, orgljarja v Mariboru po najnovejšem pnevmatičnem sestavu. Mali cerkvi primerne orglje s petimi spremeni stanejo do 700 fl. 500 fl. je sporočil pokojni narodnjak Tomaž Sejnkovič, ostanek pa so priložili njegovi dediči. Pridigal je o tej priložnosti č. g. M. Š., upokojeni med svojimi sotržani bivajoči župnik. V svojem krasnem govoru je razložil pomen godbe v obče, a za cerkev posebej, ter se je spomnil hvaležno tudi pokojnega darovnika. Pristréna mu hvala! Pela se je Zanglova latinska maša za mešani zbor s spremljanjem novih orgelj. Spremljal je g. učitelj A. K., znani slovenski pisatelj in zet pokojnega T. Senjkoviča. Pelo se je res krasno. Peli so gospodje domači učitelji in učiteljice in neki gospodje učitelji iz okolice, katerim smo tudi hvalo dolžni, a posebe moramo biti zahvalni zbok prekrasnih glasov po Slovenskem znanima gospodičinama M. in A. St., ki sta bili prišli od daleč, da povelečata to slavnost s prekrasnim petjem. Po končani božji službi je bil obed pri gospej udovi M. Senjkovič.

Gospodarske stvari.

Zavrtač.

Okoli sadnih dreves opazujemo na tleh večkrat kupčke rumenega drobirja, kakor nekega žaganja, in ako si potem deblo bolj na tanko ogledamo, najdemo kmalu tudi luknjo — časi tudi več — iz katere prihaja to žaganje. Ako stvar še dalje preiskujemo, naletimo na golega »črva« poltne barve, ki vrta po deblu in razjeda les. Ono drobirje, katero nam je ovadilo črva, je njegovo

blato. Ta »črv« je pa prav za prav gosenica in sicer jako velika gosenica, kajti je prst dolga (do 90 milimetrov). Gola je in svetla, zamazano poltena, po hrbtu rjava, na glavi in na tilniku pa črna. V mladosti je rožasta in dlakava. Razdražena pljuje neko vodeno gnusobo iz sebe in vsa diši močno po lesnem kislu (octu). Gosenica pa ne živi samo v sadnih drevesih, temveč pogostoma tudi v vrbah, topolah, lipah in v brestih.

V dveh letih je dorasla in potem se zaprede, naredivši si mešiček od tršic, in sicer zmerom blizu kakega izhoda in tako, da je z glavo naprej obrnjena. Ko je metulj dozorel, začne se buba živahno gibati in prodre mešiček. V tem počitku kožnati ovojek na bubi in metulj se izkobaca, pustivši na vratih raztrgano srajco. Redkokedaj se izmota dorasla gosenica iz rova ter se potem na tleh zabubi v kakem koticu.

Po vrtajoči gosenici dali smo metulju ime: zavrtač. Metulj sedi po dnevi navadno mirno na kakem dvevesnem deblu, najrajši blizu tal, in pokriva z zganjenimi krili debeli sivi in belo pasasti zadek. Ni ga lahko opaziti, ker je tako pisan, kakor drevesna skorja. Prednja krila so namreč rjavkasto siva in s temnimi črtami in morogami premrežena, zadnja krila so pa pepelasta.

Zavrtač je ponočnjak in obtope zasaja tudi samica svoja podolgovata rjasta in črno progasta jajca v drevesne razpoke in za lubove luske. Dreves z gladkim lubom se ne poloti z lepa. Najrajša si izbere drevo, ki je uže navrtano. V eni sami hruški so že našli čez dve sto zavrtačevih gosenic. Prvo leto živi zalega pod lubom in šele drugo leto zavrta dalje v les in dolbe navadno po stremenu. Navzven si napravi povprečen rov, po katerem izpada nesnaga.

Zavrtača je težko v živo prijeti, ker mu gosenica živi tako skrita. Da je treba metulja umoriti, kjerkoli ga človek najde, razumeva se samo ob sebi. Takisto tudi menda ni treba še posebe priporočati nekaterih ptičkov, vlasti plezalcev in senic, ki pridno pobirajo jajca po razkavi skorji. Ako se je v kako drevo vselilo posebno mnogo zavrtačevih gosenic, bode najbolje, če je posečeš in razkolješ ter pokončaš gosenice. S tem si občuvas mnogo drugih zdravih debel pred škodljivim mrčesom.

»Vrtnar«.

Čebele in mesec maj.

Prijazni majnik! Tudi za čebelarja najbolj vesel, ker do zdaj je imel s čebelami trud in skrb, ta mesec pa rojijo, kar je čebelarju veselje in povračilo. Za rojenje si moramo vse poprej pripraviti, namreč panje osnažiti in pri premakljivih satovnikih umetno satovje prilepiti. Snažno, dobro ohranjeno satovje je mlademu roju velike koristi.

Da dostikrat roj v panju ne ostane, je čebelar sam kriv, ker panj ni bil dosti snažen. Tudi z močno dišečimi zelenjavami panj drgniti ni dobro, ker to je čebelam zopern duh; dovolj je, da je panj snažen in z medeno vodo namazan. Pri premakljivih panjih si umni čebelar roje lahko sam napravi. Kedaj pa je treba čebele, ki so se v maju rojile, krmiti? Če po rojenju več dnij dežuje, moramo roju medu dati, sicer čebelice oslabijo, ker novi roj ima le za tri dni hrane s seboj.

F. P—k.

Koliko se po svetu rži pridelava?

Dežele, v katerih se prideluje rž, so večinoma v Evropi, v Zedinjenih državah Severne Amerike se pridelava le toliko rži kakor v Evropi na Švedskem. V Zedinjenih državah so večidelj Nemci, Danci, Švedi in Norvežani, ki se onkraj morja s pridelovanjem rži pe-

čajo, in sicer le toliko, kolikor se doma za ržen kruh potrebuje. Povprek se more reči, da rži pridelava na leto: Rusko 250 milijonov hektolitrov, Nemško 100 milijonov, Avstrijsko 32 milijonov, Francosko 25 milijona, Ogersko 18 milijonov, Švedsko 7 milijona, Severna Amerika 7 milijonov, Italijansko 6 $\frac{1}{2}$ milijona, Belgijsko blizu 6 $\frac{1}{2}$ milijona, Dansko 6 milijonov, Rumunsko 5 $\frac{1}{2}$ milijona, Holandsko 5 $\frac{1}{2}$ milijona, Finsko nekaj čez 4 $\frac{1}{2}$ milijona, Angleško 1 milijon in Švicarsko 720 tisoč hektolitrov.

Sejmovi. Dne 5. maja na Črni Gori. Dne 7. maja v Mariboru, v Cmureku, pri Sv. Petru pri Cmureku, v Veržeju, v Podplatu, pri Sv. Lovrencu v Puščavi, v Poličanah, v Trbovlju, v Reichenburgu in Brežicah. Dne 8. maja pri Sv. Miklavžu v Polju. Dne 9. maja v Arnožu. Dne 10. maja v Artičah.

Dopisi.

Iz Čadrama. Naše bralno društvo Sloga imelo je 29. aprila svoj občni zbor po preteku celega letnega obstanka in volitev novega odbora. Soglasno bili so izvoljeni vlč. g. župnik J. Bezenšek, predsednikom, Anton Kangler, podpredsednikom, č. g. kaplan Vid Janžekovič, tajnikom, Jožef Videčnik, blagajnikom, Fr. Klinc, knjižničarjem in M. Hribnik, odbornikom. Sloga ali Edinost lepo ime, pomenljivo ime. Vsi bi se imeli tukaj shajati, katerim je mar za napredek kmetovanja, za lastni napredek, za svojo in drugih omiko in vnetost za vse dobro in za zadovoljnost, katera iz tega izhaja. In te nam je pač resnično treba v enem, kakor drugem oziru, saj pri nas se sliši, da so duhovni predstojniki nezadovoljni z mnogimi podložnimi, kateri namesto, da bi dobro reč podpirali, tisto podirajo, kakor oni Oplotniški nasprotniki vsega slovenskega, kateri so slepili lahkomišelnih Pohorske in domače volilce 15. svečana tekočega leta pred občinsko volitvijo s tem, da naj nikar od g. župnika priporočenih mož ne volijo, ker on hoče 50.000 gold. na cesarski davek izvreči za novo cerkev. In to boso laž je še podpredsednik društva sam menda iztuhtal in po občini širil. Zato se pa tudi poroča, da ti prijatelji katoliške cerkve in slovenskega ljudstva so do zdaj za naše cerkvene potrebe manj darovali, kakor veliko ubožnejši kmetje po župniji. In ako je kateri prvakov v Oplotnici, katerega premoženje je lahko do 30—50.000 gold. vredno v 10 letih 50 ali k višjemu 100 glđ. za novo cerkev daroval, to gotovo ni premoženju primerno. — Ne sloga, ampak nezadovoljnost je kriva, ko so gospodarji v Brezju, Kovaškem vrhu in Slakovi prošnjo pri dež. odboru vložili, naj bi se smeli od Oplotniške občine ločiti, kjer se samonemški piše, in so do zdaj vsi drugi občani pomagali luč za Oplotniško vas plačevati, kakor bi ta vas celo občino predstavljala. Bilo je tukaj prej 58 in zdaj je še menda 54 % občinskih doklad. Nezadovoljni so tudi občani s sklepom Oplotniške občine, da se naj tukaj napravi telegrafijska postaja, ker se bojijo, da bi cela naša občina imela velikih plačil brez posebnega dobička, kakor jih ima celi naš okraj po Poličansko-konjiški železnici, ki se po domače Baraba imenuje. Pa tudi slavni gospodje purgarji v Oplotnici niso zadovoljni in sicer s svojim g. župnikom, ker namerava on v sredi med Čadramom in Oplotnico novo cerkev postaviti, saj bi se to moraló v Oplotnici zgoditi, da bi pač vas bolj slovela, če tudi ne zavoljo dobrih katoliških Slovencev. Nezadovoljni so oni pa tudi skrajnim šolskim svetom in njegovim sklepom, da se mora stanovanje za uč-